

Vår ref.

Deres ref.

Dato:

11/401-6-MBA

15.06.2011

Uforholdsmessig byrdefullt for virksomheten å utbedre inngangspartiet på Storoklinikken nå

Ombudet konkluderte med at inngangspartiet til Storoklinikken på Storo senteret i Oslo ikke er universelt utformet. Det er en trapp foran inngangsdøren, og selv om det er installert trappeheis, er det vanskelig for brukere av større rullestoler å anvende denne.

Ombudet fant likevel at Storoklinikken ikke bryter loven. Ombudet uttalte at det er veldig viktig at et legesenter er tilgjengelig for alle, men her hadde klinikken vært tilgjengelig da Storoklinikken flyttet inn. Gårdeier har den senere tid endret inngangspartiet, slik at det nå ikke lenger er tilgjengelig for rullestolbrukere. Storoklinikken har hele tiden vært opptatt av tilgjengelighet, og har klaget til gårdeier, og venter nå på løsningsforslag fra gårdeier.

Ombudet oppfordret Storoklinikken til å purre på gårdeier, samt vurdere å skifte til tilgjengelige lokaler dersom gårdeier ikke er samarbeidsvillige.

Saksnummer: 11/401

Dato: 15.juni 2011

Lov: DTL § 9.

UTTALELSE I KLAGESAK - SPØRSMÅL OM UNIVERSELL UTFORMING AV LEGEKONTOR

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage av 18.februar 2011.

Klager mener inngangspartiet til Storoklinikken ikke oppfyller kravet til universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 fordi adkomsten til klinikken nå skjer via en trapp. Det er vanskelig for større rullestoler å bruke trappeheisen som er montert ved trappen foran inngangen.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Storoklinikken på nåværende tidspunkt ikke bryter plikten til å sikre universell utforming av virksomhetens lokaler, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra det tidspunkt klager mottar ombudets brev, se vedlagte orientering.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Lier Haugseth

avdelingsleder

Marte Bauge

førstekonsulent

Sakens bakgrunn

Storoklinikken er lokalisert på Storo storsenter. Senteret eies av Olav Thon gruppen. Lokalene til klinikken var tidligere tilgjengelige for rullestolbrukere. Klinikken er nå bygget om slik at adkomsten skjer via en trapp. Det er dermed ikke mulig for rullestolbrukere å komme inn hovedinngangen uten hjelp. Det finnes en bakdør til klinikken med trinnfri adkomst, men dette er ikke hovedinngangen. Det er installert en trappeheis ved hovedinngangen.

Klager viser til at klinikken ikke er universelt utformet, og er provosert over at adkomsten til klinikken er endret fra tilgjengelig til ikke - tilgjengelig. Han viser til at det er umulig å bruke trappeheisen med større rullestoler.

Storoklinikken anfører at de ikke har noe imot ønsket om universell utforming, men at dette må tas opp med Olav Thon som eier bygget, og som har endret hovedinngangen etter at de tok i bruk lokalene. Klinikken viser til at de har sendt en skriftlig klage til Olav Thon gruppen på manglende tilgjengelighet.

Klinikken har fått tilbakemelding fra Olav Thon gruppen om at det er planlagt utbedringer av hovedinngangen, men vet ikke konkret når dette vil skje. Klinikken mener det er liten hensikt å utbedre hovedinngangen nå da de venter på tilbakemelding fra Olav Thon. Problemet med tilgjengelighet til hovedinngangen løses ved at rullestoler og barnevogner som er for store for trappeheisen tas inn via bakdøren.

Klinikken anfører at bakdøren som er tilgjengelig ikke kan gjøres om til hovedinngang uten at hele klinikken bygges om.

Rettslig grunnlag

Ombudet har kompetanse til å gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9 tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (pasientene), skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne innganger, områder eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen medfører. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer (nytte vs kostnad)
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 vil det være opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven, dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd.

Ombudets vurdering

Ombudet vil innledningsvis slå fast at selv om det er Olav Thon som eier lokalene er det Storoklinikken som virksomhet, som har plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Plikten etter DTL ligger på virksomheten, ikke på byggeier. Virksomheten har derfor plikt til å tilrettelegge de deler av virksomhetens lokaler som benyttes av allmennheten (pasienter, kunder eller andre) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, vil ha tilgang til virksomhetens tjenester og service. Virksomheten kommer ikke fri fra denne plikten fordi det er et annet firma som eier bygget.

Ombudet vil også understreke at det er helt klart at DTL § 9 omfatter lokaler som retter seg mot allmennheten (typisk et legekontor) selv om endring av lokalene skjedde før DTL trådte i kraft. Etter DTL § 9 har virksomheter en plikt til å finne universelt utformede bygninger å drive sin praksis fra. DTL retter seg derfor mot hvordan lokalene til virksomheten fremstår i dag. Det er da irrelevant at endring av lokalene fant sted før 1. januar 2009, så lenge lokalene faktisk ikke er tilgjengelige i dag.

Plikten til universell utforming omfatter helt klart tilrettelegging av hovedinngang til et legesenter.

Det er enighet om at hovedinngangen til Storoklinikken etter ombyggingen ikke lenger er universelt utformet. Det er en trapp foran døren som gjør det vanskelig å komme inn. Det er også svært problematisk å ta i bruk trappeheisen med større rullestoler. At det finnes en alternativ og tilgjengelig bakdør som rullestolbrukere kan anvende, er ikke nok til å oppfylle plikten etter DTL § 9. Dette har ombudet slått fast i flere uttalelser. Det er hovedløsningen som skal være universelt utformet, og DTL stiller krav om en inkluderende løsning. En bakdør opprettet spesielt for rullestolbrukere vil ikke være en inkluderende løsning. Det er positivt at det er vist vilje til å utbedre med en trappeheis. En trappeheis kan imidlertid være svært vanskelig å bruke for brukere med store og rullestoler. En trappeheis gjør heller ikke at hovedinngangen er å anse som universelt utformet.

Følgelig er hovedinngangen til Storoklinikken ikke universelt utformet.

Vil krav om UU være uforholdsmessig?

Ombudet må deretter vurdere om Storo klinikken har dokumentert at det foreligger omstendigheter som gjør at det vil være en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming av lokalene til Storoklinikken.

En rekke momenter vil være relevante ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen. De viktigste av disse er de nødvendige kostnader ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser og tilretteleggingens effekt for å bygge ned funksjonshemmende barrierer. Storoklinikken har anført at hele klinikken må bygges om dersom hovedinngangen skal gjøres tilgjengelig for rullestolbrukere, og at dette vil bli svært kostbart. Storoklinikken har hatt kontakt med Olav Thon gruppen, som har varslet at det jobbes med saken.

Det er helt klart at en utbedring av hovedinngangen til klinikken vil gi stor effekt ved at rullestolbrukere da vil få mulighet til å benytte samme inngang som andre pasienter. Å utbedre inngangspartiet til et legesenter er også svært viktig fordi dette er helsetilbud av stor betydning for folk. Det er viktig at alle kan benytte seg av dette tilbudet uten barrierer.

Basert på behandling av lignende saker vet imidlertid ombudet at det ofte er kostbart å utbedre inngangspartier som ikke er tilgjengelige. Det er ofte mye som må gjøres, og her er det også installert en trappeheis foran trappen. Selv om det er svært viktig å utbedre hovedinngangen til et legesenter, skiller denne saken seg også fra andre saker om legekontor /helsetilbud som ombudet har behandlet til nå. Det som er spesielt her, er at hovedinngangen til klinikken var tilgjengelig da Storoklinikken flyttet inn i lokalene. Gårdeier, Olav Thon gruppen, har bygget om hovedinngangen etter at Storoklinikken flyttet inn. Storoklinikken har også klaget på dette overfor gårdeier. Overfor ombudet har klinikken gitt klare signaler om at de ønsker tilgjengelige lokaler. Klinikken har også vært i kontakt med Olav Thon gruppen, og venter på forslag til utbedring fra Olav Thon om kort tid. Det er også blitt gjort noen foreløpige tiltak, som montering av trappeheis.

På bakgrunn av store kostnader til utbedring, samt at Storoklinikken nå har tatt problemet opp med gårdeier, og venter på forslag til utbedring, mener ombudet det er dokumentert at det på

nåværende tidspunkt vil være uforholdsmessig byrdefullt for Storoklinikken å utbedre lokalene på Storo senteret.

Konklusjon

Ombudet finner at Storoklinikken på nåværende tidspunkt ikke handler i strid med Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Selv om det vil være uforholdsmessig byrdefullt for klinikken å utbedre lokalene nå, har klinikken likevel en plikt til å vurdere om det er mulig å utbedre lokalene på et senere tidspunkt. Dette bør vurderes kontinuerlig.

Ombudet mener også at et alternativ til utbedring av de eksisterende lokalene, kan være at Storoklinikken finner alternative lokaler å drive sin praksis fra i nærmiljøet på Storo. Ombudet oppfordrer Storoklinikken til å finne alternative lokaler dersom det ikke kommer forslag til å utbedre hovedinngangen fra gårdeier.

Ombudet har begrenset myndighet, og håndhever kun diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, ikke plan- og bygningsloven. DTL retter seg mot virksomheter, ikke gårdeiere. Ombudet ber derfor Storoklinikken ta kontakt med Olav Thon gruppen igjen, og be om tilbakemelding på hvor langt gårdeier er kommet i planleggingen med utbedring av hovedinngangen. Ombudet ber også om tilbakemelding på om flytting til tilgjengelige lokaler er et alternativ for Storoklinikken.

Vi ber om tilbakemelding på uttalelsen innen **22. september 2011**.